SAHÂBE VE EBÛBEKİR'İN İMÂMETİ/HALİFELİĞİ HAKKINDAKİ EHL-İ SÜNNET'İN İNANCI VE İZLEDİĞİ YOL

[Türkçe]

مذهب أهل السنة والجماعة في الصحابة وخلافة أبي بكر

[باللغة التركية]

Muhammed el-Muneccid

محمد المنجد

Terceme eden : Muhammed Şahin

ترجمة: محمد بن مسلم شاهين

Tetkik eden: Ümmü Nebil

مراجعة: أم نبيل

Rabva Semti İslâmî Dâvet Bürosu

المكتب التعاوني للدعوة وتوعية الجاليات بالربوة بمدينة الرياض

1428 - 2007

islamhouse.com

Hamd, yalnızca Allah'adır. Salât ve selâm da Peygamberimiz Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'edir.

Birincisi:

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ashâbı hakkında kalpleri, her türlü kin duyma, nefret etme, iğrenme, haset etme ve çirkin görme gibi kötü hasletlerden, dilleri de onlara lâyık olmayan kötü sözlerden arındırmak, Ehl-i Sünnet vel-Cemaat'in esaslarından birisidir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

{ وَالَّذِينَ جَاؤُوا مِن بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِّلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَؤُوفٌ رَّحِيمٌ } [سورة الحشر الآية: ١٠]

"Onların (Ensâr ve Muhâcirlerin) arkasından gelen (mü'min)ler, Ey Rabbimiz! Bizi ve îmânda bizi geçen kardeşlerimizi bağışla.Kalplerimizde îmân edenlere karşı hiçbir kin (ve haset) bırakma.Ey Rabbimiz! Şüphesiz ki sen (kullarına) çok şefkatli ve (onlara) çok merhametlisin, derler." [1]

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'e itaat etmektir.

Nitekim Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((لاَ تَسُبُّوا أَصْحَابِي، فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ؛ لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ أَنْفَقَ مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا، مَا بَلَغَ مُدَّ أَحَدِهِمْ، وَلاَ نَصِيفَهُ)) [متفق عليه]

"Ashâbıma küfretmeyin. Nefsim elinde olan Allah'a yemîn ederim ki sizden biriniz Uhud dağı kadar altını (Allah yolunda) infak etse (harcasa), yine de onlardan birisinin infak ettiği bir müd, hatta müddün yarısının sevabına bile erişemez." [2]

Yine, Kur'an, sünnet ve İcmâ'ın, sahâbenin fazîletleri ve dereceleri hakkında haber verdiği şeyleri kabul etmek, Ehl-i Sünnet vel-Cemaat'in esaslarından birisidir. Ehl-i Sünnet vel-Cemaat, Mekke'nin fethinden (Hudeybiye barış antlaşmasından) önce malını Allah yolunda harcayan ve savaşanları, Mekke'nin fethinden sonra malını Allah yolunda harcayan ve savaşanlara tercih etmiş ve onlardan üstün tutmaktadırlar.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

---

[1] Haşr Sûresi:10

[2] Buhârî, hadis no: 3673, Müslim, hadis no: 2541

{وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنفِقُوا فِي سَبِيلِ اللهِّ وَللهِِّ مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا يَسْتَوِي مِنكُم مَّنْ أَنفَقَ مِن قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتَلَ أُوْلَئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً مِّنَ الَّذِينَ أَنفَقُوا مِن بَعْدُ وَقَاتَلُوا وَكُلًّا وَعَدَ اللهُّ الْحُسْنَى وَاللهُّ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ} [سورة الحديد الآية: ١٠]

“Size ne oluyor ki Allah yolunda harcamıyorsunuz? Halbuki göklerin ve yerin mîrası, yalnızca Allah'ındır. Sizden birisi, Mekke’nin fethinden önce (Allah yolunda) harcayan ve (kâfirlere karşı) savaşanlarla ecirde bir olamaz. Onlar, Mekke’nin fethinden sonra (Allah yolunda) harcayan ve (kâfirlere karşı) savaşanlardan, Allah katında derece bakımından daha üstündürler. Bununla birlikte Allah, her iki topluluğa da cenneti vâdetmiştir.Allah, yaptıklarınızdan haberdârdır.” [1]

Ehl-i Sünnet vel-Cemaat, (fazîlet ve derece bakımından) Muhâcirlerin, Ensâr'dan önce geldiklerine inanırlar.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

{ وَالسَّابِقُونَ الأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالأَنصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُم بِإِحْسَانٍ رَّضِيَ اللهُّ عَنْهُمْ وَرَضُواْ عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتَهَا الأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ }[سورة التوبة الآية: ١٠٠]

"(Allah'a ve Rasûlüne îmânda insanları) geçen Muhâcirler ile Ensar ve onlara güzellikle tâbi olanlar var ya işte Allah, (Allah'a ve Rasûlüne itaatlarından dolayı) onlardan razı olmuş, onlar da (itaat ve îmânlarına karşılık onlara bahşettiği büyük mükafattan dolayı) O’ndan râzı olmuşlardır.Allah, içinde ebedî olarak kalmak üzere onlara altından nehirler akan cennetler hazırlamıştır. İşte büyük kurtuluş, budur." [2]

Allah Teâlâ bu âyette, Muhâcirleri Ensâr'dan önce zikretmiştir.

Ehl-i Sünnet vel-Cemaat, Allah Teâlâ'nın, üçyüz on üç kişi olan Bedir Ehli için:*"Ne yaparsanız yapın, ben sizleri bağışladım"* dediğine inanırlar.

Nitekim Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

((لَعَلَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ اطَّلَعَ عَلَى أَهْلِ بَدْرٍ، فَقَالَ: اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ، فَقَدْ غَفَرْتُ لَكُمْ)) [رواه البخاري ومسلم]

"Belki de Allah -azze ve celle- Bedir'e katılanların durumlarına (rahmet ve mağfiret bakışıyla) bakmış ve: (Ey Bedir Ehli!) Ne yaparsanız yapın, ben sizleri bağışladım, demiştir." [3]

---

[1] Hadîd Sûresi: 10

[2] Tevbe Sûresi: 100

[3] Buhârî, hadis no:3007, Müslim, hadis no: 2494. Hadisi, Ali b. Ebî Tâlib -Allah ondan râzı olsun- rivâyet etmiştir.

Ehl-i Sünnet vel-Cemaat, -Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in haber verdiği gibi-, Hudeybiye antlaşmasında ağacın altında kendisine bey'at eden hiç kimsenin cehenneme girmeyeceğine inanırlar. Hatta Allah Teâlâ onlardan râzı olmuş, onlar da O'ndan râzı ve hoşnut olmuşlardır. Mü'minler o zaman bin dört yüz kişiden fazla idiler.

Nitekim Allah Teâlâ onlar hakkında şöyle buyurmuştur:

{ لَقَدْ رَضِيَ اللهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا } [سورة الفتح الآية: ١٨]

"(Ey Peygamber!) Andolsun ki Allah, (Hudeybiye'de) o ağacın altında sana biat ettikleri zaman, o mü'minlerden râzı olmuştur. (Allah) onların kalplerinde olanı (îmânı, samimîyeti ve vefâkârlığı) ihlası bildiği için onların üzerine güven duygusu indirmiş (ve kalplerini sâbit kılmıştır). Onları hemen yakında gerçekleşen bir zaferle ve alacakları birçok ganimetle mükafatlandırmıştır." [1]

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- de bu konuda şöyle buyurmuştur:

((لاَ يَدْخُلُ النَّارَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنْ أَصْحَابِ الشَّجَرَةِ أَحَدٌ الَّذِينَ بَايَعُوا تَحْتَهَا)) [رواه مسلم]

"Ağacın altında bey'at edenlerden hiç kimse, -inşaallah- cehenneme girmeyecektir." [2]

Ebu Bekir, Ömer, Osman ve Ali -Allah onlardan râzı olsun- Hudeybiye'de ağacın altında Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e bey'at eden sahâbeden idiler.

Ehl-i Sünnet vel-Cemaat, Aşere-i Mübeşşere (cennetle müjdelenen on sahâbî), Sâit b. Kays b. Şemmâs ve başka sahâbîler gibi, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in cennetle müjdelediği kimselerin cennetlik olduklarına şâhitlik ederler.

Nitekim Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

[1] Fetih Sûresi: 18
[2] Müslim, hadis no: 2496

((أَبُو بَكْرٍ فِي الْجَنَّةِ، وَعُمَرُ فِي الْجَنَّةِ، وَعُثْمَانُ فِي الْجَنَّةِ، وَعَلِيٌّ فِي الْجَنَّةِ، وَطَلْحَةُ فِي الْجَنَّةِ، وَالزُّبَيْرُ فِي الْجَنَّةِ، وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ فِي الْجَنَّةِ، وَسَعْدٌ فِي الْجَنَّةِ، وَسَعِيدٌ فِي الْجَنَّةِ، وَأَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ فِي الْجَنَّةِ)) [رواه أبو داود والترمذي وصححه الألباني]

"Ebu Bekir cennettedir. Ömer cennettedir. Osman cennettedir. Ali cennettedir. Talha (b. Ubeydullah) cennettedir. Zubeyir (b. Avvam) cennettedir.Abdurrahman b. Avf cennettedir. Sa'd (b. Ebî Vakkas) cennettedir. Saîd (b. Zeyd) cennettedir. Ebu Ubeyde b. Cerrâh cennettedir." [1]

Ehl-i Sünnet vel-Cemaat, Ali b. Ebî Tâlib ve başka sahâbenin:*"Bu ümmetin, Peygamberi Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'den sonra en hayırlı ve en fazîletlisi, önce Ebu Bekir, sonra Ömer'dir"* diye haber verdiği mütevâtir kaynağı kabul ederler.

Nitekim Muhammed b. Hanefiyye'den rivâyet olunduğuna göre o, şöyle demiştir:

((قُلْتُ لِأَبِي: أَيُّ النَّاسِ خَيْرٌ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ؟ قَالَ: أَبُو بَكْرٍ. قُلْتُ ثُمَّ مَنْ؟ قَالَ: ثُمَّ عُمَرُ. وَخَشِيتُ أَنْ يَقُولَ عُثْمَانُ قُلْتُ ثُمَّ أَنْتَ؟ قَالَ: مَا أَنَا إِلاَّ رَجُلٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ)) [رواه البخاري]

"Babama (Ali b. Ebî Tâlib'e): Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'den sonra insanların en hayırlısı kimdir? diye sordum. O: Ebu Bekir'dir, buyurdu. Sonra kimdir? diye sordum. O: sonra Ömer'dir, buyurdu. Ben, onun Osman demesinden korktum ve sonra sen misin? diye sordum.O: Ben, müslümanlardan ancak bir kimseyim, diye buyurdu." [2]

Ehl-i Sünnet vel-Cemaat, Ebu Bekir ve Ömer'den sonra üçüncü en hayırlısının Osman, dördüncüsünün de Ali -Allah onlardan râzı olsun- olduğunu kabul ederler.[3]

---

[1] Ebû Dâvûd, hadis no: 4649, Tirmizî, hadis no: 3747, Elbânî de hadisin sahih olduğunu belirtmiştir.

[2] Buhârî, hadis no: 3671

[3] Bu konuda daha detaylı bilgi için, Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye'nin, "el-Akîdetu'l-Vâsıtiyye" adlı eserine bakınız.

İkincisi:

Ehl-i Sünnet vel-Cemaat, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'den sonra hilâfete en lâyık ve hak sahibi olanın, Ebu Bekir es-Sıddık -Allah ondan râzı olsun- olduğu görüşündedir.

Ebu Bekir'in -Allah ondan râzı olsun- imâmete/hilâfete en lâyık ve hak sahibi olduğunu gösteren delillere gelince bunlar:

1. Muhammed b. Cubeyr b. Mut'im'in babasından rivâyet ettiğine göre, o şöyle demiştir:

((أَتَتِ امْرَأَةٌ النَّبِيَّ ﷺ فَأَمَرَهَا أَنْ تَرْجِعَ إِلَيْهِ، قَالَتْ: أَرَأَيْتَ إِنْ جِئْتُ وَلَمْ أَجِدْكَ؟ كَأَنَّهَا تَقُولُ الْمَوْتَ، قَالَ ﷺ : إِنْ لَمْ تَجِدِينِي فَأْتِي أَبَا بَكْرٍ))

[رواه البخاري]

"Bir kadın Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'e gelince, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- ona daha sonra kendisine tekrar gelmesine emretti.Kadın: Eğer tekrar sana geldiğimde seni bulamazsam (seni ölmüş bulursam) ne yapayım? (Cubeyr b. Mut'im şöyle dedi:) Kadın, sanki ölümü kastediyordu. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- buyurdu ki: Beni bulamazsan, Ebu Bekir'e git." [1]

2. Abdullah b. Mes'ud'dan -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((اِقْتَدُوا بِاللَّذَيْنِ مِنْ بَعْدِي: أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ)) [رواه الترمذي وصححه الألباني]

"(Güzel ahlâklı ve doğru sözlü olmalarından dolayı) benden sonra gelecek (ve benim görevimi yerine getirecek olan) iki halifeye:Ebu Bekir ve Ömer'e uyun."[2]

3. İbn-i Ömer'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((بَيْنَا أَنَا عَلَى بِئْرٍ أَنْزِعُ مِنْهَا، إِذْ جَاءَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ، فَأَخَذَ أَبُو بَكْرٍ الدَّلْوَ، فَنَزَعَ ذَنُوبًا أَوْ ذَنُوبَيْنِ وَفِي نَزْعِهِ ضَعْفٌ فَغَفَرَ اللَّهُ لَهُ، ثُمَّ أَخَذَهَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ مِنْ يَدِ أَبِي بَكْرٍ فَاسْتَحَالَتْ فِي يَدِهِ غَرْبًا، فَلَمْ أَرَ عَبْقَرِيًّا مِنَ النَّاسِ يَفْرِي فَرْيَهُ حَتَّى ضَرَبَ النَّاسُ بِعَطَنٍ)) [رواه البخاري]

[1] Buhârî, hadis no: 3659
[2] Tirmizî, hadis no: 3805, Elbânî de hadisin sahih olduğunu belirtmiştir.

"Ben, (uyuduğum sırada rüyâmda) bir kuyunun başında kovayla su ondan çekiyordum.Derken yanıma Ebu Bekir ve Ömer geldiler.Ebu Bekir (beni rahatlatmak için elimden) kovayı aldı ve kuyudan bir veya iki kova su çekti. Su çekişinde bir yavaşlık ve yumuşaklık vardı.Allah ona mağfiret etsin.Sonra Ebu Bekir'in elinden kovayı Ömer b. Hattab alır almaz o kova, onun elinde olduğundan daha büyük bir kova haline dönüştü. Artık ben, insanlardan Ömer'in gördüğü işi yapabilecek kuvvette güçlü ve mükemmel bir kimseyi görmedim. Nihâyet insanlar, orayı develerin sulak ve eylek yeri edindiler." [1]

Hâfız İbn-i Hacer -Allah ona rahmet etsin- bu hadisin şerhinde şöyle demiştir:

((بَيْنَـــا أَنَـــا عَلَـــى بِئْـــرٍ)): Yâni:*"Uyurken rüyâmda bir kuyunun başındaydım."*

((أَنْزِعُ مِنْهَا)) Yâni:*"Kuyudan kovayla su çekiyordum."*

((فَنَـزَعَ ذَنُوبًـا أَوْ ذَنُـوبَيْنِ)) Yâni:*"Zenûb, içerisinde su olan büyük kovadır. Bana görünen odur ki, burada Ebu Bekir'in zamanındaki büyük fetihlere işâret edilmektedir ki bunlar üç tanedir. Bundan dolayı Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- Ömer'in kaç kova su çektiğini zikretmemiştir.Sadece onun kuyudan güçlü ve kuvvetli bir şekilde su çekmekle vesfetmiştir.Bu da onun hilâfeti zamanında meydana gelen sayısız fetihlere işâret etmektedir. Yine de en doğrusunu Allah bilir.*

İmam Şâfiî de bu hadisin açıklaması hakkında "el-Um" adlı eserinde, hadisi zikrettikten sonra şöyle demiştir:

((وَفِي نَزْعِـهِ ضَـعْفٌ)) Yâni:*"Su çekişinde bir yavaşlık ve yumuşaklık vardı."*

"Sözü, onun hilâfetinin kısa süreceğine, ölümünün erken geleceğine ve Ömer'in uzun süre hilâfette kalmasından dolayı ulaştığı fetihlere ve genişliğe, onun dînden dönenlerle savaşmakla meşgul olmasından dolayı ulaşamayacağına işâret edilmiştir."

((فَغَفَرَ اللَّهُ لَهُ)) Yâni:*" Allah ona mağfiret etsin."*

İmam Nevevî şöyle demiştir:

"Bu, konuşan (Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-) tarafından sadece bir duâdır. Yani bu sözün hiçbir mefhumu yoktur (yani

[1] Buhârî, hadis no: 3676

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-, Ebu Bekir herhangi bir günah işlediğinden veya hata ettiğinden dolayı bu sözü söylememiştir.Aksine ona duâ etmiştir.)"

Başka âlimler ise şöyle demişlerdir:

"Burada Ebu Bekir'in ölümünün yaklaştığına işâret edilmiştir.Bu duâ, Allah Teâlâ'nın Peygamber Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem- hakkında buyurduğu şu sözü gibidir:

{ إِذَا جَاء نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ * وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا * فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا [سورة النصر]}

"(Ey Peygamber! Kureyş'in kâfirlerine karşı üstün gelip Mekke'nin fethi gerçekleşmek sûretiyle) sAllah'ın yardımı geldiğinde ve insanlar bölük bölük Allah'ın dînine (İslâm'a) girdiklerini görünce, Rabbine hamd ederek O'nu çokça tesbih et ve O'ndan mağfiret dile(yerek Rabbinin huzuruna çıkmak ve O'nunla buluşmak için hazırlık yap). Çünkü O, tevbeleri çok kabul edendir." [1]

Bu sûre, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ölümünün yaklaştığına işâret etmiştir.

(İbn-i Hacer) dedim ki: Ebu Bekir'in hilâfeti zamanında fetihlerin az olmasının sebebi; kendi isteğiyle olmadığına işâret edilmiş olabilir.Çünkü bunun sebebi, hilâfet süresinin kısa olmasıdır. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ona Allah Teâlâ'dan mağfiret dilemesi, onun yerilmemesi ve ayıplanmaması içindir.

((فَاسْتَحَالَتْ فِي يَدِهِ غَرْبًا)) Yâni:*"Kova onun elinde büyük bir kovaya dönüştü."*

((فَلَمْ أَرَ عَبْقَرِيًّا مِنْ النَّاسِ يَفْرِي فَرِيَهُ)) Yâni:" *Artık ben, insanlardan onun gördüğü işi yapabilecek kuvvette güçlü ve mükemmel bir kimseyi görmedim."*

4. Âişe'den -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre o şöyle demiştir:

[1] Nasr Sûresi:1-3

((قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي مَرَضِهِ: اِدْعِي لِي أَبَا بَكْرٍ أَبَاكِ وَأَخَاكِ حَتَّى أَكْتُبَ كِتَابًا، فَإِنِّي أَخَافُ أَنْ يَتَمَنَّى مُتَمَنٍّ وَيَقُولُ قَائِلٌ: أَنَا أَوْلَى، وَيَأْبَى اللَّهُ وَالْمُؤْمِنُونَ إِلاَّ أَبَا بَكْرٍ)) [رواه مسلم]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hastalığında bana şöyle buyurdu:(Ey Âişe!) Bana, baban Ebû Bekir'i ve kardeşini (Abdurrahman'ı) çağır. Bir vasiyyetimi yazdırayım. Çünkü benden sonra birisi çıkıp: (Hilâfete) ben daha lâyıkım, söyleyecek olmasından endişe ediyorum.Halbuki Allah ve mü'minler, Ebû Bekir'den başkasının (halife) olmasından istemezler, buyurdu." [1]

5. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- ölmeden önceki hastalığında Ebu Bekir es-Sıddık'ı namaz kıldırması için müslümanlara imam olarak tayin etmiş ve onun yerine başka birisine râzı olmamıştır. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in onu kendisinin yerine namaz kıldırması için müslümanlara imam olarak tayin etmesi, büyük imâmete (halifeliğe) tayin edeceğine delâlet eder.

Yine de en iyisini Allah Teâlâ bilir.

[1] Müslim, hadis no: 2387